

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

Associate degree-opleidingen
Pedagogisch Educatief Medewerker en
Sociaal Financiële Dienstverlening
voltijd en deeltijd

Hogeschool Rotterdam

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Associate degree-opleidingen
Pedagogisch Educatief Medewerker en
Sociaal Financiële Dienstverlening**
voltijd en deeltijd

**Hogeschool Rotterdam -
Rotterdam Academy**

CROHO nr. 80081 en 80090

Hobéon Certificering

Datum

15 maart 2018

Auditpanel

Dhr. drs. W.G. van Raaijen

Dhr. Em. Prof. dr. H. van Ewijk

Mevr. drs. E.H.M. Laeven-Vrencken

Mevr. L. van der Straeten

Secretaris

Dhr. R. van Krieken, BEd.

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	21
6.	AANBEVELINGEN	23
BIJLAGE I	Scoretabel	25
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	27
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	31
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	33

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Pedagogisch Educatief Medewerker
registratienummer croho	80081
domein/sector croho	Gedrag en maatschappij
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Associate degree
graad en titel	Associate degree
aantal studiepunten	120 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Rotterdam
varianten	Voltijd, deeltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	6 december 2017
contactpersoon opleiding	Boom, A.B. (Barbara) a.b.boom@hr.nl

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Sociaal Financiële Dienstverlening
registratienummer croho	80090
domein/sector croho	Gedrag en maatschappij
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Associate degree
graad en titel	Associate degree
aantal studiepunten	120 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Rotterdam
variant	Deeltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	6 december 2017
contactpersoon opleiding	Boom, A.B. (Barbara) a.b.boom@hr.nl

2. SAMENVATTING

Deze opleidingsbeoordeling richt zich op de Associate degree-opleidingen Pedagogisch Educatief Medewerker (PEM) en Sociaal Financiële Dienstverlening (SFD). Beide opleidingen zijn gepositioneerd binnen de Rotterdam Academy en kennen hetzelfde docententeam. Binnen de opleidingen ligt de focus rondom Sociaal Werk. De opleiding **PEM** leidt studenten op tot professionals die werken op het snijvlak van educatie en zorg. De opleiding **SFD** leidt studenten op tot sociaal-financiële dienstverleners die werken op het snijvlak van recht en zorg. Deze studenten zijn werkzaam of komen te werken bij wijkteams, de kredietbank of andere ondersteunende organisaties. De Rotterdamse profilering richt zich op interculturele sensitiviteit en vaardigheden.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten zijn volgens het panel van Ad-niveau. Ze sluiten aan bij internationale kaders en zijn met regionale partners in het werkveld afgestemd. De sociale component in het profiel van de opleiding SFD vindt het panel een waardevolle toevoeging. De opleidingen hebben overleg in de driehoek werkveld-mbo-hbo. De opleiding PEM heeft een landelijke voortrekkersrol in de uitkristallisering van het Ad-niveau voor de pedagogisch educatief medewerkers. De opleiding PEM onderneemt al stappen om de opleiding af te stemmen op de brede bachelor Social Work; het panel moedigt dit aan. Het panel ziet dat de opleiding SFD eerste stappen heeft gemaakt in de uitwerking van het Ad-niveau op het gebied van sociaal-financiële dienstverlening. Verder uitkristallisering is hier volgens het panel nog noodzakelijk. Het panel vindt de gekozen Rotterdamse profilering passen bij de ontwikkelingen in het werkveld. De visie op internationalisering vindt het panel zeer toereikend voor de beroepscontext van de student. Tot tevredenheid van het panel zijn de opleidingen bezig de visie op onderzoek te herzien.

Het panel ziet twee opleidingen met een duidelijk Rotterdams opleidingsprofiel van Ad-niveau. De opleiding **PEM** kent volgens het panel een *landelijke voortrekkersrol* in het uitkristallisering van het Ad-niveau op het gebied van pedagogisch educatief medewerkers. In combinatie met alle andere argumenten overtuigt dit het panel om de opleiding **PEM** te beoordelen met een **'goed'** voor standaard 1. Het panel concludeert dat de opleiding SFD nog een verdere uitkristallisering van het Ad-niveau op het gebied van sociaal financiële dienstverlening behoeft. In combinatie met de andere argumenten komt het panel tot het oordeel **'voldoende'** voor de opleiding **SFD**.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De twee opleidingen kennen een degelijk opgebouwd studieprogramma. Leerlijnen lopen als een rode draad door het programma heen. De keuze voor activerende didactiek vindt het panel passend bij de doelgroep van studenten. De inhoud is toereikend en is gelijk aan het niveau van het tweede jaar van een bacheloropleiding. Binnen het programma komen zowel voltijd- als deeltijdstudenten voldoende in aanraking met de beroepspraktijk. Intervisie en reflectie zijn integraal onderdeel van de training en de ontwikkeling van beroepsvaardigheden bij studenten. Het panel ziet nog een kans voor de opleiding PEM om in gesprek te gaan over de facilitering van de deeltijdstudenten. De leerlijn onderzoek vindt het panel goed vormgegeven en is daarmee afgestemd op de doelgroep. De opleiding SFD mist volgens het panel nog een concrete uitwerking van internationalisering. Daarentegen vindt het panel de concretisering van internationalisering bij de opleiding PEM bijzonder toereikend vormgegeven. De opleidingen hanteren de wettelijke instroomeisen en hebben contact over programmatische afstemming met bacheloropleidingen. Het docententeam is overtuigend op alle fronten en weet een gevoel van kleinschaligheid te creëren. Volgens het panel is het team gekwalificeerd en is er voldoende ruimte voor scholingsactiviteiten. Daar waar nodig vult de expertise van gastsprekers het team aan. Aandacht voor de diversiteit in het docententeam vindt het panel passend. Studenten zijn zeer tevreden over hun docententeam en zien docenten als rolmodel.

Het panel concludeert dat studenten toegang hebben tot alle benodigde informatie. De fysieke omgeving is toereikend voor het uitvoeren van het onderwijsprogramma. Er is een passende structuur voor het evalueren van het onderwijs, waarbij de opleidingscommissie een belangrijke rol speelt en haar wettelijke taak vervult. Volgens het panel worden studenten door de gehele studie heen op een adequate en een zeer persoonlijke wijze begeleid. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding PEM extra tijd en aandacht besteedt aan het voorbereiden van aspirant-volijdstudenten op de beroepspraktijk in het eerste studiejaar.

Het panel concludeert dat de geplande en gerealiseerde onderwijsleeromgeving toereikend is voor studenten van de opleiding SFD om de beoogde leerresultaten te realiseren. Hiermee komt het panel voor de opleiding **SFD** tot het oordeel 'voldoende' op standaard 2. De zeer fraaie uitwerking van internationalisering in het programma, de gepaste aandacht voor de voorbereiding van (aspirant-)studenten op de beroepspraktijk én de passende activerende didactiek overtuigen het panel om de opleiding **PEM** te beoordelen met het oordeel 'goed' op standaard 2.

Standaard 3. Toetsing

Het panel ziet een gedegen en 'hygiënisch' toetsgebouw bij beide opleidingen. Toetsen en beoordelen gebeurt op een valide, betrouwbare en transparante wijze. Een variatie aan toetsvormen wordt ingezet bij de verschillende leerlijnen. Het systeem van formatieve en summatieve toetsing vindt het panel een positieve ontwikkeling. De plannen van de opleiding SFD om integraal te gaan toetsen zijn volgens het panel voldoende uitgewerkt; de opleiding PEM heeft de ambitie om aan te sluiten bij deze vorm van toetsen. De bekeken toetsen acht het panel van voldoende inhoudelijk niveau. Het eindniveau van de opleiding PEM wordt volgens het panel op een adequate manier getoetst. De plannen van de opleiding SFD richten zich op integraal toetsen binnen het afstuderen en stemmen het panel positief; PEM heeft de ambitie om dit op termijn ook te realiseren in het toetsprogramma. Het panel ziet nog wel een aandachtspunt bij het omzetten van een praktijkprobleem naar een onderzoeksvraag voor het afstudeeronderzoek; niet alle problemen zijn om te zetten naar een goede onderzoeksvraag die voldoet aan de criteria voor het afstudeeronderzoek. In dit kader beveelt het panel de opleiding PEM aan om op zoek te gaan naar een meer passend product voor het afstudeeronderzoek. De opleiding beschikt over een zeer deskundige examen- en toetscommissie die nauw betrokken zijn bij de ontwikkelingen in de opleidingen en de doorlopende leerlijn Ad-bachelor. Het samenspel van de examen- en toetscommissie borgt zowel op een proactieve als reactieve wijze de kwaliteit van toetsen en beoordeling in de opleiding.

Voor zowel de opleiding **PEM** als **SFD** komt het panel op basis van bovenstaande argumenten tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 3. Het panel beveelt aan om aandacht te besteden aan de verbinding van het praktijkprobleem met het afstudeeronderzoek en welk product hier het beste passend bij is.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van de eigen bevindingen concludeert het panel dat de eindwerken van Ad-niveau zijn. De beoordelingen van de beoordelaars komen overeen met die van het panel. De band-breedte van de eindwerken loopt van net Ad-niveau tot aan het bachelorniveau. Het panel vindt deze bandbreedte logisch en verklaarbaar. Het panel is positief over het taalniveau en de relevantie van de onderzochte praktijkproblemen. De opleiding levert volgens het panel vakbekwame professionals af die van toegevoegde waarde zijn voor het werkveld. Afgestudeerden presteren naar tevredenheid in vervolgoopleidingen. Op basis van bovenstaande argumenten komt het panel voor de opleiding **PEM** tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 4.

Het panel bekeek de reeds beschikbare ontwikkelde toetsen voor de opleiding SFD en concludeert dat deze toewerken naar het Ad-niveau. Door het ontbreken van eindwerken én een volledig ontwikkelde toets om het eindniveau van de studenten zichtbaar te krijgen kan het panel geen uitspraak doen over het gerealiseerd eindniveau.

Op basis van het ontwikkelde materiaal en de plannen van de opleiding **SFD** heeft het panel **voldoende** vertrouwen in een voldoende op standaard 4. Het panel adviseert de NVAO om met de opleiding af te spreken dat over uiterlijk twee en een half jaar na vaststellen van deze rapportage er op *eigen initiatief van de opleiding* een externe review, door een zelf samen-gesteld panel, op de eindwerken plaatsvindt. Het panel zal een schriftelijke terugkoppeling verzorgen naar de NVAO.

Algemene conclusie:

De Ad-opleidingen Pedagogisch Educatief Medewerker en Sociaal Financiële Dienstverlening leiden op een degelijke wijze hbo'ers op de werkvloer op. Beide onderwijsprogramma's zitten volgens het panel stevig in elkaar en de studenten worden op een goede manier begeleid. De opleidingen kennen een duidelijke Rotterdamse profilering. Partners uit het werkveld zijn nauw betrokken bij de opleidingen. Het docententeam is zeer gekwalificeerd en afzonderlijke docenten vormen een rolmodel voor studenten.

Het panel is positief gestemd over de kwaliteit die de opleiding **Sociaal Financiële Dienstverlening** weet te realiseren en nog gaat realiseren. De standaarden 1 t/m 3 beoordeelt het panel met een 'voldoende' en het panel heeft voldoende vertrouwen in een 'voldoende' op standaard 4. Volgens de beslisregels van de NVAO komt het panel tot het algemene eindoordeel voldoende voor Ad-opleiding Sociaal Financiële Dienstverlening.

Bij de opleiding **Pedagogisch Educatief Medewerker** komt het panel volgens de beslisregels van de NVAO tot het algemene eindoordeel voldoende. Hierbij heeft het panel geen aanleiding om afwijkende oordelen te geven tussen de voltijd- en deeltijdvariant. De standaarden 1 en 2 beoordeelt het panel met een 'goed' en de standaarden 3 en 4 beoordeelt het panel met een 'voldoende'.

Den Haag, 15 maart 2018

Drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

R. van Krieken, BEd.
secretaris

3. INLEIDING

Het voorliggende beoordelingsrapport is de resultante van een zogeheten 'Beperkte Opleidingsbeoordeling' van de Ad-opleidingen Pedagogisch Educatief Medewerker (PEM) en Sociaal Financiële Dienstverlening (SFD) van de Rotterdam Academy (Hogeschool Rotterdam).

Op 13 mei 2015 gaf de NVAO een positief bericht over de planningsneutrale conversie van de klassieke bacheloropleidingen: Culturele Maatschappelijke Vorming (CMV), Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD), Pedagogiek en Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH). Deze vier 'klassieke' opleidingen worden omgevormd tot de nieuwe brede bachelor SW. De Ad-opleidingen PEM en SFD hangen onder deze brede bachelor en zullen in dit kader ook beoordeeld worden. Vooruitlopend op de Wet invoering associate degree-opleiding, en in overleg met de opleiding en de NVAO, zullen de Ad-opleidingen PEM en SFD als zelfstandige opleidingen worden beoordeeld.

Het auditpanel dat bestaat uit onafhankelijke deskundigen (zie bijlage IV voor een toelichting) gebruikte voor de beoordeling het beoordelingskader uit september 2016 van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)¹.

Deze beperkte opleidingsbeoordeling focust zich zowel op de opleiding PEM als op de opleiding SFD. De opleiding PEM heeft een voltijd en deeltijd variant en is in 2011 van start gegaan. Als gevolg van een herschikking van het opleidingsaanbod heeft Hogeschool Rotterdam de opleiding SFD overgenomen van Hogeschool Inholland. In overleg met gemeente Rotterdam en partners in het werkveld heeft Hogeschool Rotterdam besloten om een zwaarder accent te leggen op de sociale component in deze opleiding. Als gevolg hiervan is de opleiding SFD samen met het werkveld, gemeente en Inholland doorontwikkeld. In het cursusjaar 2017-2018 is de nieuwe deeltijd SFD opleiding gestart en zijn er ten tijde van deze opleidingsbeoordeling nog geen eindwerken. Het auditpanel kijkt daarom naar de gerealiseerde kwaliteit voor zover dat mogelijk is en vult dit aan met een planbeoordeling.

Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel ten aanzien van de NVAO-kwaliteitsstandaarden 'beoogde leerresultaten', 'onderwijsleeromgeving', 'toetsing' en 'gerealiseerde leerresultaten'.

Karakteristiek en organisatie

De Ad's van de hogeschool richten zich op een eigen doelgroep, hebben een eigen gezicht en een eigen onderwijskundige aanpak. Daarom zijn ze organisatorisch binnen de Hogeschool Rotterdam ondergebracht in één instituut: de Rotterdam Academy (RAC). Waar mogelijk formuleert men binnen de RAC gemeenschappelijke beleidsthema's, zoals op het gebied van studentbegeleiding en interactie onderwijs-werkveld. Ook de discussie over onderzoeksvaardigheden binnen de Ad's en de relatie met de kenniscentra van de HR wordt RAC-breed gevoerd.

¹ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie d.d. september 2016.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

In de voorliggende beschrijvingen van de afzonderlijke standaarden worden de twee Ad-opleidingen gezamenlijk beschreven. In grote mate overlappen de opleidingen elkaar. Daar waar de twee opleidingen van elkaar verschillen staat dit duidelijk aangegeven. De opleiding **PEM** draait al sinds 2011 en het panel beoordeelt hiervan de gerealiseerde kwaliteit. De opleiding **SFD** is in studiejaar 2017/2018 van start gegaan en de beoordeling van deze opleiding bestaat voornamelijk uit een planbeoordeling.

Bevindingen

Beoogde leerresultaten

De Ad-opleidingen Pedagogisch Educatief Medewerker (PEM) en Sociaal Financiële Dienstverlening (SFD) van Hogeschool Rotterdam kennen beide een eigen opleidingsprofiel. Het opleidingsprofiel volgt de internationale lijnen van de International Federation of Social Workers (IFSW) en is afgestemd met het lokale werkveld. De opleidingen spiegelen het opleidingsprofiel aan de Dublin Descriptoren en internationale kaders. Het panel ziet hierin een krachtige Rotterdamse profilering, die tot stand komt uit nauw overleg met partners uit de regio. De opleidingsprofielen zijn volgens het panel op een fraaie wijze afgestemd met mbo-instellingen (instroom) en hbo-bachelors (uitstroom). De opleiding **PEM** vindt het panel in meerdere mate gericht op de klassieke bacheloropleiding Pedagogiek en nog in mindere mate op de nieuwe brede bachelor Social Work. De opleiding PEM geeft aan hier al afspraken te maken met de bachelor Social Work en het panel moedigt aan om de beide opleidingen verder op elkaar af te stemmen.

Voor beide competentieprofielen zijn er twee verschillende beheersingsniveaus geformuleerd die leiden tot kwalificatieniveau 5 (EQF). Bij de verschillende niveaus is er een passende body of knowledge en skills (BOKS) van kennis, vaardigheden en attitude ontwikkeld. Uit de gesprekken maakt het panel op dat de opleidingen bezig zijn geweest met het inschalen en het bepalen van het Ad-niveau ten opzichte van het mbo 4- en hbo-niveau. Het panel ziet dat de opleiding **PEM** hierin een duidelijke landelijke voortrekkersrol bekleedt en het Ad-niveau al ver gevorderd en uitgekristalliseerd is. Voor de opleiding **SFD** ziet het panel dat een soortgelijke ontwikkeling nog wenselijk is.

Tabel 1. Beoogde leerresultaten

Competentieprofiel PEM	Competentieprofiel SFD
Ontwikkelingen van het kind stimuleren	Onderzoeken en verhelderen
Mede-opvoeders ondersteunen bij opvoeding en ontwikkeling	Adviseren en interveniëren
Voorwaarden scheppen voor opvoeding en ontwikkelingen	Schriftelijk communiceren
Werken in een organisatie	Samenwerken
Professionaliseren	Collega's begeleiden
	Reflecteren
	Visie ontwikkelen

Profilering

Binnen de opleidingen ligt de focus rondom Sociaal Werk. De opleiding **PEM** leidt studenten op tot professionals die werken op het snijvlak van educatie en zorg. Deze studenten zijn werkzaam of komen te werken in integrale kindcentra of in voor- en vroegschoolse educatie. Ze vervullen hier de rol als pedagogisch-didactisch ondersteuner of adviseur. De opleiding **SFD** leidt studenten op tot sociaal-financiële dienstverleners die werken op het snijvlak van recht en zorg. Deze studenten zijn werkzaam of komen te werken bij wijkteams, de kredietbank of andere ondersteunende organisaties. In overleg met de Gemeente Rotterdam en andere partners in het werkveld is er bij het herontwerp van SFD gekozen voor een focus op de sociale component in de opleiding. Het panel vindt dit een adequate keuze en passend bij actuele ontwikkelingen in het werkveld.

Onderzoek

De opleidingen gebruiken onderzoek als middel om een nieuwsgierige houding bij studenten aan te brengen: Studenten leren om problemen te signaleren en om op een gestructureerde en onderbouwde wijze aan deze problemen te werken. Binnen **PEM** is onderzoek integraal onderdeel van alle competenties (basishouding); binnen **SFD** komt onderzoek terug in de competentie 'onderzoeken en verhelderen'. Het panel constateert tijdens de audit dat de opleidingen bezig zijn om hun visie op onderzoek te herzien en vindt dit een goede ontwikkeling. Ze denken na over een combinatie van de nieuwsgierige houding en onderzoekend ontwerpen.

Internationalisering

Naast afstemming van de competentieprofielen op internationale kaders van IFSW² hebben de opleidingen een mooie passende visie op internationalisering. De opleidingen leggen de focus op de multiculturele context van de beroepsuitoefening van de student. Deze vorm van 'internationalisation@home' maakt studenten intercultureel sensitief. Ze krijgen de kennis en vaardigheden aangereikt zodat ze kunnen omgaan met de superdiversiteit van de regio Rotterdam. Dit is volgens het panel een zeer toereikende vorm en passend bij de doelgroep van studenten.

Werkveld

Het panel ziet een zeer betrokken werkveld bij de opleidingen. In de driehoek werkveld-mbo-hbo hebben de opleidingen nauw contact over het competentieprofiel en de ontwikkelingen in de beroepspraktijk. Zo is er nauw contact met de mbo-instellingen in de regio over de instroom van de opleiding. Met hbo-opleidingen (o.a. Social Work) voeren de opleidingen het gesprek over de doorstroom vanuit de Ad-opleidingen naar een bacheloropleiding. Het werkveld is georganiseerd in een actieve werkveldcommissie en is nauw betrokken bij de curricula van de opleidingen. De Gemeente Rotterdam is hierin een centrale speler.

² The **International Federation of Social Workers**

Weging en Oordeel

Oordeel PEM: goed

Oordeel SFD: voldoende

De beoogde leerresultaten zijn volgens het panel van Ad-niveau. Ze sluiten aan bij internationale kaders en zijn met regionale partners in het werkveld afgestemd. De sociale component in het profiel van de opleiding SFD vindt het panel een waardevolle toevoeging. De opleidingen hebben overleg in de driehoek werkveld-mbo-hbo. De opleiding PEM heeft een landelijke voortrekkersrol in de uitkristallisering van het Ad-niveau voor de pedagogisch educatief medewerkers. De opleiding PEM onderneemt al stappen om de opleiding af te stemmen op de brede bachelor Social Work; het panel moedigt dit aan. Het panel ziet dat de opleiding SFD eerste stappen heeft gemaakt in de uitwerking van het Ad-niveau op het gebied van sociaal-financiële dienstverlening. Verder uitkristallisering is hier volgens het panel nog noodzakelijk. Het panel vindt de gekozen Rotterdamse profilering passen bij de ontwikkelingen in het werkveld. De visie op internationalisering vindt het panel zeer toereikend voor de beroepscontext van de student. Tot tevredenheid van het panel zijn de opleidingen bezig de visie op onderzoek te herzien.

Het panel ziet twee opleidingen met een duidelijk Rotterdams opleidingsprofiel van Ad-niveau. De opleiding **PEM** kent volgens het panel een *landelijke voortrekkersrol* in het uitkristallisering van het Ad-niveau op het gebied van pedagogisch educatief medewerkers. In combinatie met alle andere argumenten overtuigt dit het panel om de opleiding **PEM** te beoordelen met een '**goed**' voor standaard 1. Het panel concludeert bij de opleiding SFD dat deze nog een verdere uitkristallisering van het Ad-niveau op het gebied van sociaal financiële dienstverlening behoeft. In combinatie met de andere argumenten komt het panel tot het oordeel '**voldoende**' voor de opleiding **SFD**.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidings specifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

Programma

Opbouw

Vanuit een helder opleidingsprofiel maken de opleidingen de vertaling van de competenties naar de leerdoelen en -inhoud. Beide curricula kennen een goed uitgewerkt inhoudelijk programma, dat overeenkomt met het niveau van het tweede jaar van een bacheloropleiding. Het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en attitude gebeurt in samenhang met elkaar. Hiervoor hebben de opleidingen verschillende leerlijnen die als een rode draad door de programma's heen lopen: kennislijn, praktijklijn, coachingslijn en onderzoekslijn. De opleidingen gebruiken activerende didactiek en zetten hiermee in op een actief leerproces, en dito binding en begeleiding. 'Flipped classroom' is hier een concreet voorbeeld aan. Verschillende werkvormen zoals werkcolleges, praktijklessen of trainingen zijn aanwezig. Studenten geven aan deze activerende didactiek als prettig te ervaren. Mede gelet op de instroom van studenten uit het mbo, voor wie het hoger onderwijs nog onwennig kan zijn, vindt het panel de gekozen didactiek een zeer toereikende keuze.

Voltijdstudenten volgen een studieprogramma dat in het eerste jaar bestaat uit drie schooldagen en twee dagen praktijkleren. In het tweede jaar verschuift dit naar twee schooldagen en drie dagen praktijkleren. Deeltijdstudenten van beide opleidingen volgen twee dagdelen onderwijs. Het panel constateert dat er geen tot nauwelijks verschil zit tussen het voltijd en deeltijdprogramma van de opleiding **PEM**. Voor de opleiding **SFD** gaat deze constatering niet op, aangezien dit een deeltijdprogramma betreft. Studenten hebben een beperkte vrije keuze in het programma.

Inhoud

Voor beide opleidingen is er sprake van een oplopende complexiteit door de twee studie jaren heen. Bij de opleiding **PEM** komen in het eerste jaar onderwerpen aan bod zoals kinderen, VVE en oriëntatie op ouderbetrokkenheid. In het tweede jaar zijn dat meer abstractere onderwerpen zoals didactiek, taalontwikkeling of meertalig opgroeien. Het panel ziet dat de opleiding een duidelijk keus maakt om de traditionele 'leeftijdslijnen' los te laten en inhoud aan te bieden die aansluit bij (het in kaart brengen van) de behoeftes van het jonge kind. De opleiding **SFD** integreert de inhoud met casuïstiek uit de praktijk. In het eerste jaar komen thema's aan bod zoals financiële gegevens, sociale problematiek, professioneel registeren en basispsychiatrie. De opleiding is voornemens om in het tweede jaar thema's zoals schulddienstverlening, cliënten begeleiden, conflicthantering en integraal werken aan bod te laten komen. Uit de gesprekken, documentatie en vakliteratuur maakt het panel op dat de inhoud van beide opleidingen toereikend is om het beoogde kwalificatieniveau te behalen.

Beroepsvaardigheden en professionele ontwikkeling

Studenten komen door de gehele studie in aanraking met de beroepspraktijk. Het panel ziet dat dit voor deeltijdstudenten evident is aan het studeren naast een baan. Voltijdstudenten zijn vanaf de eerste onderwijsperiode op een leerwerkplek aanwezig. Op drie verschillende manieren ontwikkelen studenten hun beroepsvaardigheden. Ten eerste op de leerwerkplek, waar studenten werken aan leeractiviteiten en praktijkopdrachten. Op de leerwerkplek worden studenten begeleid door een praktijkbegeleider en vanuit de opleiding door een praktijkdocent of SLC'er (zie voorzieningen/begeleiding). Ten tweede verzorgen de opleidingen praktijklessen op school, waar studenten reflecteren op de leeractiviteiten en praktijkopdrachten. Dit laatste gebeurt in intervisiegroepen en leergemeenschappen. De docenten sturen hier op competentieontwikkeling bij studenten. Gastsprekers van bijvoorbeeld de Kredietbank of GGD verzorgen met regelmaat praktijklessen of colleges. Dit is volgens het panel een mooie vorm van verrijking van het onderwijsprogramma. Tot slot zijn er trainingen in beroepsvaardigheden. Met name de voltijdstudenten zijn hier zeer tevreden over. Het panel ziet dat deze trainingen inspelen op de behoeftes van deze studenten.

Voor student zijn er voldoende leerwerkplekken aanwezig om in het eerste jaar aan de slag te kunnen. Het panel ziet nog wel een aandachtspunt bij deeltijdstudenten en de facilitering van werkgevers. Tijdens de gesprekken bleek dat enkele deeltijdstudenten met deze facilitering worstelen. Voorbeelden hiervan zijn het uitvoeren van onderzoekjes op de werkplek, het volgen van colleges of het uitwerking van opdrachten. Volgens het panel kan dit voor de opleidingen een aanknopingspunt zijn, naast de extra ondersteuning vanuit het docententeam, om hierover het gesprek te voeren met de partners in het werkveld. De opleidingen voeren al gesprekken met de partners van de (leer)werkplekken, dus ziet het panel hier een mooie kans liggen.

Onderzoeksvaardigheden

Studenten worden in de onderzoekslijn vaardig gemaakt in het signaleren van een praktijkprobleem en om gestructureerd aan het probleem te werken. In het eerste jaar ligt de nadruk op het maken van een onderzoeksplan en passende onderzoeksvragen. In het tweede jaar richten studenten zich op het onderzoekend ontwerpen. Docenten kiezen ervoor om de vaardigheid 'onderzoeken' in overzichtelijke eenheden te splitsen. Dit studenten helpt om het doen van onderzoek beter te begrijpen. Ondanks dit ziet het panel dat studenten onderzoek doen lastig vinden. Het panel beveelt aan om deze constatering mee te nemen in de nieuwe visie op onderzoek. In deze nieuwe visie ziet het panel een duidelijke meerwaarde om te focussen op de onderzoekende houding van studenten.

Internationalisering

Passend bij de visie op internationalisering werken de opleidingen internationalisering uit in de verschillende modules. Het panel constateert echter wel dat de opleiding PEM verder is met uitwerken, dan de opleiding SFD. Voor alle studenten is het mogelijk om in de keuzeruimte vakken te kiezen die gaan over culturele verschillen en interculturele vaardigheden. Bij de opleiding **PEM** komt internationalisering terug in de modules: taalontwikkeling en meertalig opvoeden of opvoedstijlen en interculturele communicatie. Ook wordt er gebruikt gemaakt van internationale casuïstiek en een multiculturele werkcontext. Studenten doen tijdens de projectweek onderzoek naar transcultureel werken met kinderen van vluchtelingen in een AZC. Bij de opleiding **SFD** is er tot op heden een minder expliciete uitwerking in de (geplande) modules. De opleiding heeft de ambitie om dit structureel in te bedden in het onderwijsprogramma, op een soortgelijke manier als bij de opleiding PEM. Zo is er bijvoorbeeld het voornemen om tijdens de projectweek aandacht te besteden aan Europese methoden rondom schuldenproblematiek.

Instream

De opleiding volgt de wettelijke instroom- en uitstroomseisen voor een Ad-opleiding. Studenten met een havo/vwo, mbo niveau-4 en een positief afgelegde 21+ toets kunnen instromen. Naast deze doelgroep ziet het panel ook instroom van studenten met een bachelorkwalificatie, die zich op de aangeboden kennisdomeinen verder willen professionaliseren.

De uitstroom van de opleidingen sluit aan op bijvoorbeeld Social Work of de lerarenopleiding primair onderwijs. Het panel vindt wel dat afstemming tussen de opleiding **PEM** en de nieuwe brede bachelor Social Work wenselijk is (zie standaard 1). De opleiding heeft dit overigens al op de agenda staan en voert al het gesprek over verdere afstemming.

Docenten

Het panel sprak met een overtuigend docententeam waarin de afzonderlijke docenten elkaar op professionele wijze aanvullen. Het docententeam is voor beide opleidingen. Uit de cv's van docenten maakt het panel op dat het team ruim gekwalificeerd is voor het uitvoeren van het onderwijsprogramma. Docenten geven aan voldoende mogelijkheden te hebben voor professionalisering. Zo is er aandacht voor scholing gericht op het team, de taak, de functie of de vakinhoud. De basis-didactische bevoegdheid en basis/senior kwalificatie examinering zijn voor alle docenten verplicht. Uit de gesprekken blijkt dat de docenten worden ingezet op de gebieden waar hun interesses en expertises liggen. Dit vindt het panel een goede ontwikkeling. De hoge werkdruk bij piekmomenten kan het panel begrijpen, maar ziet dit wel als een aandachtspunt voor in de toekomst. Studenten zijn zeer tevreden over hun docenten en zien hun als rolmodel.

Het totale docententeam bestaat uit achttien docenten en heeft een totale capaciteit van 10,0 fte. De docent-studentratio is gemiddeld 1:25. Een aantal docenten combineert het docentschap met werkzaamheden in de beroepspraktijk. Daar waar expertise ontbreekt, wordt deze aangevuld door gastsprekers uit het werkveld. Het panel ziet het als een groot voordeel dat het docententeam 'klein' in omvang is. Hierdoor weten de docenten een gevoel van kleinschaligheid te realiseren en hebben docenten korte lijntjes met elkaar en met de studenten. Kijkend naar de populatie van instromende studenten, dan is het docententeam niet echt een afspiegeling van deze studentenpopulatie. Het panel is van mening dat meer diversiteit in het docententeam wenselijk is en adviseert dit mee te nemen in het aannamebeleid.

Voorzieningen

Fysieke leeromgeving en informatievoorziening

Volgens het panel is de fysieke leeromgeving in orde om het onderwijsprogramma tot uitvoering te brengen. De onderwijsruimtes voldoen aan de behoefte van de studenten. Er is een mediatheek aanwezig waarin studenten vakspecifieke literatuur kunnen vinden. Studenten kunnen alle informatie vinden op de digitale leeromgeving N@tschool. Hier hebben studenten ook de mogelijkheid om digitaal producten in te leveren. Groot voordeel hierbij is dat het mogelijkheden biedt tot archivering en plagiaatcontrole.

Begeleiding

Begeleiding is ondergebracht in de coachingslijn binnen de opleidingen. Het panel kenmerkt de begeleiding als 'dicht op de student'. De studieloopbaancoach (SLC) heeft nauw contact met de studenten. Docenten geven aan dat ze bij SLC inzetten op het begeleiden van studenten om hun positie als hbo'er op de werkvloer te bemachtigen. Hierbij speelt het laten landen van de uitkomsten van een onderzoek of verandering ook een aanzienlijke rol. Met name deeltijdstudenten geven aan dit als lastig te ervaren. Het panel vindt deze aandacht terecht maar ziet dat hier nog slagen in te maken zijn.

Om uitval in het eerste jaar terug te dringen, besteden de opleidingen extra aandacht aan begeleiding van aspirant-studenten. Zo zijn er verschillende activiteiten als informatieverstrekking, proefstuderen en een startgesprek om studenten te helpen bij een juiste studiekeuze. Bij de opleiding **PEM** wordt er extra aandacht besteedt aan het voorbereiden van aspirant-voltijdstudenten, om direct na de aanvang van het eerste studiejaar in de praktijk aan de slag te gaan. Gedurende de studie zijn er vaste begeleidingsmomenten. Studenten worden door intervisiebijeenkomsten in het begeleidingsproces betrokken. De SLC'ers hanteren de methodiek van oplossingsgericht coachen. Het panel ziet dit als een toereikende manier van het begeleiden van studenten.

Onderwijsevaluatie

De opleidingen voorzien in een adequate voorziening voor het evalueren van het onderwijs. Voor beide opleidingen is er een gemeenschappelijke opleidingscommissie. Alhoewel deze opleidingscommissie recentelijk is opgezet, ziet het panel dat deze commissie al een rijke input levert en goed bezet is. De afzonderlijke modules worden structureel geëvalueerd en de opleidingscommissie maakt analyses van deze evaluaties. De gesprekspartners van de opleidingscommissie zijn het management en de curriculumcommissie. Het panel constateert dat de opleidingscommissie nauw betrokken is bij het onderwijs en haar wettelijke taak vervult.

Weging en Oordeel

Oordeel SFD: voldoende

Oordeel PEM: goed

De twee opleidingen kennen een degelijk opgebouwd studieprogramma. Leerlijnen lopen als een rode draad door het programma heen. De keuze voor activerende didactiek vindt het panel passend bij de doelgroep van studenten. De inhoud is toereikend en is gelijk aan het niveau van het tweede jaar van een bacheloropleiding. Binnen het programma komen zowel voltijd- als deeltijdstudenten voldoende in aanraking met de beroepspraktijk. Intervisie en reflectie zijn integraal onderdeel van de training en de ontwikkeling van beroepsvaardigheden bij studenten. Het panel ziet nog een kans voor de opleiding PEM om in gesprek te gaan over de facilitering van de deeltijdstudenten. De leerlijn onderzoek vindt het panel goed vormgegeven en is daarmee afgestemd op de doelgroep. De opleiding SFD mist volgens het panel nog een concrete uitwerking van internationalisering. Daarentegen vindt het panel de concretisering van internationalisering bij de opleiding PEM bijzonder toereikend vormgegeven. De opleidingen hanteren de wettelijke instroomeisen en hebben contact over programmatische afstemming met bacheloropleidingen. Het docententeam is overtuigend op alle fronten en weet een gevoel van kleinschaligheid te creëren. Volgens het panel is het team gekwalificeerd en is er voldoende ruimte voor scholingsactiviteiten. Daar waar nodig vult de expertise van gastsprekers het team aan. Aandacht voor de diversiteit in het docententeam vindt het panel passend. Studenten zijn zeer tevreden over hun docententeam en zien docenten als rolmodel. Het panel concludeert dat studenten toegang hebben tot alle benodigde informatie. De fysieke omgeving is toereikend voor het uitvoeren van het onderwijsprogramma. Er is een passende structuur voor het evalueren van het onderwijs, waarbij de opleidingscommissie een belangrijke rol speelt en haar wettelijke taak vervult. Volgens het panel worden studenten door de gehele studie heen op een adequate en een zeer persoonlijke wijze begeleid. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding PEM extra tijd en aandacht besteedt aan het voorbereiden van aspirant-voltijdstudenten op de beroepspraktijk in het eerste studiejaar.

Het panel concludeert dat de geplande en gerealiseerde onderwijsleeromgeving toereikend is voor studenten van de opleiding SFD om de beoogde leerresultaten te realiseren. Hiermee komt het panel voor de opleiding **SFD** tot het oordeel '**voldoende**' op standaard 2.

De zeer fraaie uitwerking van internationalisering in het programma, de gepaste aandacht voor de voorbereiding van (aspirant-)studenten op de beroepspraktijk én de passende activerende didactiek overtuigen het panel om de opleiding **PEM** te beoordelen met het oordeel '**goed**' op standaard 2.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem toetsen en beoordelen

In het toetsplan en andere beleidsdocumenten staan de uitgangspunten van het systeem van toetsen en beoordelen. Toetsen en beoordelen is integraal onderdeel van de gekozen didactiek. De opleidingen geven aan dat het nieuw ontwikkelde toetsprogramma van SFD voornamelijk gericht is op integraal toetsen. De ambitie is aanwezig om dit ook binnen de opleiding PEM te realiseren. Toetsen heeft binnen de opleiding twee functies: formatief en summatief. Het panel neemt een mooie mix aan verschillende toetsvormen waar. Voor alle leerlijnen zijn er verschillende toetsvormen (zie tabel 2). Zowel bij de constructie van toetsen als de beoordelingen is het vier-ogenprincipe leidend. Het valt het panel op dat de opleidingen meeliftgedrag scherp in de gaten houden en de 360-gradenfeedback als instrument inzetten om dit zichtbaar te maken.

Het panel bekeek een selectie van ontwikkelde en gemaakte toetsen. Daaruit constateert het panel dat de toetsen van voldoende inhoudelijk niveau zijn. Feedback naar de student is bij veel toetsen zichtbaar. Het panel is positief over de plagiaatcheck in de digitale leeromgeving.

Tabel 2. Toetsvormen per leerlijn

Leerlijn	Voorbeeld toetsvorm
Kennislijn	Kennistoetsen (open/meerkeuze); vaardighedentoetsen; presentaties
Praktijklijn	Verslag, ontwerp, bewijzenmap
Coachingslijn	Praktijkopdrachten, reflectie
Onderzoeklijn	Plan van aanpak; onderzoeksonwerp

Afstuderen

Bij de opleiding **PEM** bestaat het afstuderen uit drie verschillende onderdelen: (1) afstudeeronderzoek, (2) praktijklijn en (3) coachingslijn. Voor alle onderdelen zijn er toereikende prestatie-indicatoren aanwezig. Studenten doorlopen drie verschillende stappen bij het afstudeeronderzoek. In de eerste stap maken studenten een plan van aanpak (40%), de tweede stap bestaat uit het ontwerp (40%) en de laatste stap bestaat uit een verdediging/eindgesprek (20%). Het panel vindt dat de huidige vorm van de beoordelingssystematiek leidt tot kwalitatief mindere rijke beoordelingen, doordat de totaalscore nu een optelsom is van de verschillende onderdelen. De praktijklijn ronden studenten af door middel van een bewijzenmap. In deze map zitten bewijzen van verschillen activiteiten en opdrachten: verslag, film, STARR-reflectie etc. In de coachingslijn toetst de opleiding de ontwikkeling van de beroepshouding van studenten. Dit gebeurt door een reflectieverslag. De omvang van het afstuderen is volgens het panel nog een punt van aandacht. In totaal beslaat het afstuderen 30 EC, dat is 25% van het totale programma. Dit vindt het panel veel en beveelt de opleiding aan om te kijken naar een alternatief met minder EC's. Bij de bekeken eindwerken constateert het panel dat niet alle praktijkproblemen passend zijn voor het huidige afstudeeronderzoek. Niet alle problemen zijn om te zetten in een onderzoeksvraag die voldoet aan de eisen van de opleiding. Het panel vraagt zich af of een ontwerp met daarbij een (onderzoekmatige) onderbouwing niet een beter afstudeerproduct is dan het huidige onderzoek.

Bij de opleiding **SFD** is het afstudeerproces ten tijde van de audit nog in ontwikkeling. Het panel constateert dat de opleiding plannen heeft om de competenties integraal af te toetsen. Op deze manier combineert de opleiding het afstudeeronderzoek, de praktijklijn en de coachingslijn. Het panel heeft tijdens de audit gesproken over deze gepresenteerde plannen en heeft voldoende vertrouwen in een adequaat afstudeerproces van de opleiding SFD.

Borging kwaliteit toetsen en beoordelen

De opleidingen krijgen, als antwoord op de wet Ad-opleidingen, per 1 september 2018 een eigen examencommissie. Voor deze datum delen de opleidingen de examencommissie en toetscommissie met die van de bacheloropleiding Social Work. Deze twee commissies borgen de kwaliteit van toetsen en beoordeling binnen beide opleidingen. Het panel constateert op basis van de gesprekken en de documentatie dat de examencommissie haar wettelijke taak vervult. De examencommissie is in control en is zowel proactief als reactief bezig met het borgen van het eindniveau. De examencommissie bekijkt achteraf verschillende eindwerken. Uit de gesprekken blijkt dat de commissie de discussie over het eindwerk van de student scherp op het netvlies heeft. Tevens gaat de commissie het gesprek aan over het type onderzoek binnen het afstuderen en dat een meer 'open' beoordelingsformulier wenselijk is. Hiernaast is de examencommissie zich bewust van het feit dat het opleidingsprofiel van PEM nog op een lijn ligt met de klassieke bacheloropleiding Pedagogiek en minder met de nieuwe brede bachelor Social Work. Naar tevredenheid van het panel staat de ontwikkeling van dit opleidingsprofiel al op de agenda van de examencommissie. De toetscommissie checkt proactief de toetsen en beoordelingsformulieren. Bij klachten over een bepaalde toets doet de toetscommissie onderzoek hiernaar. Het panel ziet tevens dat beide commissies ook een adviserende rol hebben naar collega-docenten en het opleidingsmanagement. In beide commissies is er voldoende expertise aanwezig op het gebied van BKE en SKE.

Weging en Oordeel

Oordeel PEM: voldoende

Oordeel SFD: voldoende

Het panel ziet een gedegen en 'hygiënisch' toetsgebouw bij beide opleidingen. Toetsen en beoordelen gebeurt op een valide, betrouwbare en transparante wijze. Een variatie aan toetsvormen wordt ingezet bij de verschillende leerlijnen. Het systeem van formatieve en summatieve toetsing vindt het panel een positieve ontwikkeling. De plannen van de opleiding SFD om integraal te gaan toetsen zijn volgens het panel voldoende uitgewerkt; de opleiding PEM heeft de ambitie om aan te sluiten bij deze vorm van toetsen. De bekeken toetsen acht het panel van voldoende inhoudelijk niveau. Het eindniveau van de opleiding PEM wordt volgens het panel op een adequate manier getoetst. De plannen van de opleiding SFD richten zich op integraal toetsen binnen het afstuderen en stemmen het panel positief; PEM heeft de ambitie om dit op termijn ook te realiseren in het toetsprogramma. Het panel ziet nog wel een aandachtspunt bij het omzetten van een praktijkprobleem naar een onderzoeksvraag voor het afstudeeronderzoek; niet alle problemen zijn om te zetten naar een goede onderzoeksvraag die voldoet aan de criteria voor het afstudeeronderzoek. In dit kader beveelt het panel de opleiding PEM aan om op zoek te gaan naar een meer passend product voor het afstudeeronderzoek. De opleiding beschikt over een zeer deskundige examen- en toetscommissie die nauw betrokken zijn bij de ontwikkelingen in de opleidingen en de doorlopende leerlijn Ad-bachelor. Het samenspel van de examen- en toetscommissie borgt zowel op een proactieve als reactieve wijze de kwaliteit van toetsen en beoordelen in de opleiding.

Voor zowel de opleiding **PEM** als **SFD** komt het panel op basis van bovenstaande argumenten tot het oordeel '**voldoende**' voor standaard 3. Het panel beveelt aan om aandacht te besteden aan de verbinding van het praktijkprobleem met het afstudeeronderzoek en welk product hier het beste passend bij is.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Het panel beoordeelde de gerealiseerde leerresultaten van opleiding PEM en de tussenproducten van de opleiding SFD.

Realisatie van de leerresultaten en het eindniveau.

Binnen de tweejarige studieprogramma's brengen de opleidingen de kennis, vaardigheden en attitudes van studenten in kaart. De eindwerken van de opleiding **PEM** geven voor het panel een goed beeld van het eindniveau. Het werkveld en alumni bevestigen deze zelfde waarneming. Het panel ziet dat voor de opleiding **SFD** de ontwikkelde toetsen opbouwen naar het eindniveau. Door het ontbreken van de volledige ontwikkelde toetsen voor het eindniveau kan het panel geen uitspraak doen over het gerealiseerd niveau. Daarentegen spreekt het panel wel vertrouwen uit in het ontwikkelen van een adequate toets voor het eindniveau van SFD.

Functioneren alumni in het werkveld en vervolgopleiding

De opleidingen nemen een nog passieve houding aan ten aanzien van een alumnibeleid. Het panel adviseert de opleidingen om dit op te pakken. Op basis van de gesprekken met alumni en partners uit het werkveld constateert het panel dat afgestudeerden van de opleiding **PEM** een goede landing hebben in het werkveld. Hierbij ziet het panel wel dat de hbo'er op de werkvloer nog niet overal direct een plek weet te vinden. Ook uit de documentatie blijkt dat werkgevers tevreden zijn over het eindniveau van afgestudeerden. De opleiding heeft zelf scherp op het netvlies wat de prestaties zijn van afgestudeerden in een vervolgopleiding (bachelor); ze functioneren naar tevredenheid.

Eigen bevindingen

Het panel bekeek een aselechte gestratificeerde steekproef van eindwerken van de opleiding **PEM**. Uit de observaties van het panel blijkt dat het algehele niveau van de eindwerken voldoet aan het Ad-niveau. Het panel beoordeelde ook alle eindwerken. De afwijkingen van deze beoordelingen van de examinatoren van de opleiding liggen binnen de gehanteerde marges van maximaal een punt. Wel valt het het panel op dat enkele eindwerken net voldoen aan het Ad-niveau en andere eindwerken al richting het hbo-bachelorniveau gaan. Deze bandbreedte ligt in lijn met de ontwikkeling die de opleiding heeft doorgemaakt. In de eindwerken valt op dat er aandacht is voor de Nederlandse taal en dat dit zich vertaalt in een toereikend taalniveau. De onderzoeksonderwerpen acht het panel als praktijkgericht, maar zijn niet altijd onderzoekwaardig binnen de kaders van het afstuderen. Niet alle praktijkproblemen laten zich vertalen in onderzoekwaardige vragen voor het afstudeeronderzoek. Het panel vraagt zich hiermee af of een ontwerp met (onderzoeksmatige) onderbouwing niet een meer passend product is (zie standaard 3).

Weging en Oordeel

Oordeel PEM: voldoende

Op basis van de eigen bevindingen concludeert het panel dat de eindwerken van Ad-niveau zijn. De beoordelingen van de beoordelaars komen overeen met die van het panel. De bandbreedte van de eindwerken loopt van net Ad-niveau tot aan het bachelorniveau.

Het panel vindt deze bandbreedte logisch en verklaarbaar. Het panel is positief over het taalniveau en de relevantie van de onderzochte praktijkproblemen. De opleiding levert volgens het panel vakbekwame professionals af die van toegevoegde waarde zijn voor het werkveld. Afgestudeerden presteren naar tevredenheid in vervolgoopleidingen. Op basis van bovenstaande argumenten komt het panel voor de opleiding **PEM** tot het oordeel '**voldoende**' voor standaard 4.

Oordeel SFD: voldoende

Het panel bekeek de reeds beschikbare ontwikkelde toetsen voor de opleiding **SFD** en concludeert dat deze toewerken naar het Ad-niveau. Door het ontbreken van eindwerken én een volledig ontwikkelde toets om het eindniveau van de studenten zichtbaar te krijgen kan het panel geen uitspraak doen over het gerealiseerd eindniveau. Op basis van het ontwikkelde materiaal en de plannen van de opleiding **SFD** heeft het panel er **voldoende** vertrouwen in de opleiding een voldoende toe te kennen op standaard 4. Het panel adviseert de NVAO om met de opleiding af te spreken dat over uiterlijk twee en een half jaar na vaststellen van deze rapportage er op *eigen initiatief van de opleiding* een externe review, door een zelf samengesteld panel, op de eindwerken plaatsvindt. Het panel zal een schriftelijke terugkoppeling verzorgen naar de NVAO.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De Ad-opleidingen Pedagogisch Educatief Medewerker en Sociaal Financiële Dienstverlening leiden op een degelijke wijze hbo'ers op de werkvloer op. Beide onderwijsprogramma zitten volgens het panel stevig in elkaar en de studenten worden op een goede manier begeleid. De opleidingen kennen een duidelijke Rotterdamse profilering. Partners uit het werkveld zijn nauw betrokken bij de opleidingen. Het docententeam is zeer gekwalificeerd en afzonderlijke docenten vormen een rolmodel voor studenten.

Het panel is positief gestemd over de kwaliteit die de **opleiding Sociaal Financiële Dienstverlening** weet te realiseren en nog gaat realiseren. De standaarden 1 t/m 3 beoordeelt het panel met een 'voldoende' en het panel heeft voldoende vertrouwen in een 'voldoende' op standaard 4. Volgens de beslisregels van de NVAO komt het panel tot het algemene eindoordeel voldoende voor Ad-opleiding Sociaal Financiële Dienstverlening.

Bij de opleiding **Pedagogisch Educatief Medewerker** komt het panel volgens de beslisregels van de NVAO tot het algemene eindoordeel voldoende. Hierbij heeft het panel geen aanleiding om afwijkende oordelen te geven tussen de voltijd- en deeltijdvariant. De standaarden 1 en 2 beoordeelt het panel met een 'goed' en de standaarden 3 en 4 beoordeelt het panel met een 'voldoende'.

6. AANBEVELINGEN

Visie op onderzoek en afstuderen

De opleidingen zijn hun visie op onderzoek aan het herzien. Het panel constateert dat de visie op onderzoek samenhangt met de inschaling van het Ad-niveau. Hierbij gaat het om de vraag wat de Ad-student precies moet kennen en kunnen op het gebied van onderzoek. Het panel beveelt aan om in deze herziening ook te kijken naar het afstuderen. Met name op welke manier de praktijkproblemen en het afstudeeronderzoek elkaar beter kunnen vinden. Het panel adviseert de opleiding te kijken welk product het beste past, in combinatie met de relevantie voor de beroepspraktijk, bij de onderzoeksvaardigheden van de student: bijvoorbeeld een ontwerp met een (onderzoeksmatige) onderbouwing. In lijn met deze aanbeveling ziet het panel ook de mogelijkheid om het aantal EC's toegekend aan het afstuderen, te verminderen.

Concretisering internationalisering (SFD)

De concretisering van internationalisering is nog in mindere mate aanwezig in zowel de reeds gerealiseerde modules als de modules die nog ontwikkeld moeten worden. Het panel beveelt de opleiding SFD aan om te kijken op welke manier de opleiding PEM internationalisering heeft uitgewerkt en of een soortgelijke uitwerking niet mogelijk is voor de opleiding SFD.

Afstemmen profiel op brede bachelor (PEM)

Het panel beveelt aan om het opleidingsprofiel van de opleiding PEM af te stemmen op het nieuwe opleidingsprofiel van de brede bachelor Social Work. Dit om een nog betere doorstroming van de Ad-opleiding naar de bacheloropleiding mogelijk te maken. Het kan volgens het panel interessant zijn om hierbij aan te haken bij de inschaling van het niveau, de visie op onderzoek en het afstuderen.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam Associate degree-opleiding Pedagogisch Educatief Medewerker voltijd / deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam Associate degree-opleiding Sociaal Financiële Dienstverlening deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-Ad-opleidingen Pedagogisch Educatief Medewerker en Sociaal Financiële Dienstverlening

Programma 6 december 2017

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
8.15 – 8.30	Inloop & ontvangst auditpanel	- Welkom + toelichting documenten ter inzage
8.30 – 9.15	Intern overleg auditpanel / Bestudering ter inzage gelegde materiaal	- Vooroverleg auditpanel - bestudering documenten ter inzage
9.15 – 9.30	Barbara Boom, opleidingsmanager PEM & SFD	
9:30 – 10.15	Bert Reul; directeur RAC Barbara Boom; onderwijsmanager PEM & SFD	<i>Kennismaking MT</i> - eigenheid Associatie Degree - positionering & profilering regionaal en landelijk - ambities en sturing - hbo-5-niveau - relatie beroepenveld - onderzoeksdimensie
10.15 – 10.30	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
10.30 – 11:30	Docenten en Coördinatoren - Curriculumcommissie (vz) PEM en SFD, afstuderen - Coaching - Praktijk - Internationalisering en onderzoekslijn - Werkveldcommissie - Praktijk/Coaching SFD en opleidingscommissie - Toetscommissie (vz) - Docent SFD	<i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> - inhoud en vormgeving programma Ad Pem en Ad SFD - Rotterdamse Profilering Ad Pem En Ad SFD - Praktijkcomponenten - Coaching - internationale component - relatie docenten beroepenveld - toetsen en beoordelen - borging niveau - onderzoekslijn
11.30 – 11.45	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
11.45 – 12.45	2 vt studenten jaar 1 en 2 PEM 2 dt studenten jaar 1 en 2 PEM 1 dt studenten jaar 1 SFD waarvan 1 lid de opleidingscommissie	- kwaliteit en relevantie programma - aansluiting op de praktijk en toekomstperspectief - studeerbaarheid / studiebegeleiding - kwaliteit docenten - toetsen en beoordelen - overdracht van mbo naar Ad

12.45 – 13.15	Lunch	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
13.15 – 13.45	Bestudering ter inzage gelegde materiaal / intern overleg auditpanel	-
13.45 – 14.45	- Vertegenwoordiger examencommissie ISO - 2 leden toetscommissie (incl. vz) - Voorzitter opleidingscommissie - Voorzitter curriculumcommissie/afstudeercoördinator - 1 docent afstudeerbegeleider	Ad-niveau en kwaliteitsborging afstuderen - gerealiseerd niveau - afstuderen - onderzoekende houding / onderzoekscomponent - kwaliteitsborging afstuderen - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management
14.45 – 15.00	pauze	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage
15.00 – 15.45	- 2 alumni (vt of dt) - Werkveldcommissie; Gemeente Rotterdam - Werkveldcommissie; Directielid SFD - Werkveldcommissie; Directieleden AD PEM - Werkveldcommissie; Personeelswerk/Opleidingen AD PEM - Werkveldcommissie ; werkveldbegeleiders (vt of dt)	De Ad-er in de beroepspraktijk - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - meerwaarde & bijdragen Ad'er in beroepspraktijk - stage en begeleiding
15.45-16.00	Intern overleg auditpanel: pending issues bepalen	
16.00-16.15	Alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar	- Alle gesprekspartners bereikbaar voor eventuele openstaande punten Als niet relevant dan tijdsblok opschuiven
16.15 – 17.00	Intern overleg auditpanel: voorlopige beoordeling bepalen	- bepaling voorlopige beoordeling
17.00 – 17.xx	Directeur, opleidingsmanager, docenten, gespreksleden	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland" van September 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd (PEM en SFD) en deeltijd (PEM) varianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

In de zelfevaluatie is een studentenhoofdstuk opgenomen, waarbij de opleiding heeft aangetoond dat deze zelfstandig door studenten is geschreven. Het auditteam heeft dit in de gesprekken geverifieerd.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde leerresultaten worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Deze opleidingsbeoordeling vindt plaats in kader van een planningsneutrale conversie van vier klassieke opleidingen (CMV/MWD/Pedagogiek/SPH) naar een nieuwe brede bachelor Social Work. De beoordeling van de Ad-opleidingen is daar integraal onderdeel van. Deze beoordeling vindt afzonderlijk en niet binnen een cluster plaats. Er is daarom geen noodzaak tot eventuele overlap met andere panels.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien i) standaard 1 'onvoldoende' is, ii) een of twee standaarden 'onvoldoende' en herstel binnen twee jaar niet realistisch en haalbaar is of iii) drie of meer standaarden 'onvoldoende'.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'voldoende' zijn indien ten minste twee standaarden 'voldoende' zijn, waaronder in elk geval standaard 1, en herstel van de tekortkoming(en) bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding PEM en SFD
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding
- Opleidingsprofiel PEM en SFD
- Schematisch programmaoverzicht.
- Beleidsdocumenten omtrent toetsing en didactiek
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie, toetscommissie, werkveldcommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.
- Overzichtslijst contacten werkveld
- Uitkomsten alumnianalyse en interne audit

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken van de Ad-opleiding Pedagogisch Educatief Medewerker bekeken³:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	913355	Deeltijd
2	889587	Voltijd
3	895863	Voltijd
4	904779	Deeltijd
5	915992	Voltijd
6	915063	Deeltijd
7	915312	Voltijd
8	881121	Voltijd
9	894613	Voltijd
10	914463	Deeltijd
11	889481	Deeltijd
12	841102	Deeltijd
13	891446	Voltijd
14	895460	Voltijd
15	894853	Voltijd

³ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Naam	Rol	Domeindeskundige
Dhr. drs. W.G. van Raaijen	Voorzitter	Nee
Dhr. Em. Prof. dr. H. (Hans) van Ewijk	Lid	Ja
Mevr. drs. E.H.M. Laeven-Vrencken	Lid	Ja
Mevr. L. van der Straeten	Student-lid	Nee

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. drs. W.G. van Raaijen	De heer Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits.
Dhr. Em. Prof. dr. H. van Ewijk	De heer Van Ewijk was tot 2012 lector Sociaal beleid, Innovatie en Beroepsontwikkeling aan de Hogeschool Utrecht. Daarnaast is hij emeritus bijzonder hoogleraar 'Grondslagen van het maatschappelijk werk' aan de Universiteit voor Humanistiek. Thans is hij visiting professor International Social Policy and Social Work aan de Tartu University (Estland).
drs. E.H.M. Laeven-Vrencken	Mevrouw Laeven was van 2007-2016 directeur van de faculteit Sociale Studies en Educatie bij Zuyd Hogeschool en is nu directeur Kwartiermaker Sociale Innovatie.
Mevr. L. van der Straeten	Mevrouw Van der Straeten is student bij de Associate degree-opleiding Pedagogisch Educatief Medewerker van Hogeschool IPabo.
Dhr. Van Krieken, BEd.	De heer Van Krieken is onderwijskundige en werkzaam als adviseur bij Hobéon. Van Krieken is NVAO getraind secretaris.

Op 11 september 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Social Work van Hogeschool Rotterdam, onder het nummer 005994.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl